



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Henrici Canisi[i] Noviomagi, Belgæ, Jn Academia
Ingolstadiensi SS. Canonum Profess. Ordinarii & Primarii,
Opera Quæ De Ivre Canonico Reliqvit**

Canisius, Heinrich

Coloniae Agrippinae, 1662

In Cap. Quoniam 3. junctis c. Quia Clerici 6. cum c. seq. c. Cum sæculum
13. c. De jure 16. c. Suggestum 20. & c. Præterea 13.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62169](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62169)

collegio; & hoc casu requiritur major pars respectu totius collegii, *per text. in c. Ecclesia vestra, 48, §. 1. sup. De elect. in cap. 6, §. un. sup. De his, qui sunt à Pralat. &c.* aut sit à pluribus, tamquam singularibus, uti communiter fit à laicis patronis; & hac specie sufficit major pars respectu aliarum partium, *per text. in d. l. 2. quem ià intelligit Joan. Andr.* Quæ distinctio singulariter notanda est, cum & ad alios actus transferri possit: ubi enim, inquit Panorm. *d. num. 13.* à pluribus aliquis actus est explicandus, animadverti debet, utrum ut à collegio, an ut à singulis explicetur; ut scilicet priori casu exigatur major pars totius collegii, posteriori sufficiat major pars respectu aliarum partium. *Addo Roch. Curt. in Repet. ad Rubr. h. tit. in V. Hon. num. 51, ubi & hujus distinctionis plures auctores recenset.* Nomine verò Collegii venit, etiam si non omnes de collegio, sed duæ tantum partes ad sint, *l. 3. cum l. seq. D. Quod cuiusque univers. nomine, l. Nom. nationum 46, C. De decurionib. lib. 10, nam hæc duæ partes totum collegium representant, d. l. 46, & l. Quod major 19, D. Ad municip. unde sufficit major pars totius collegii.* Ita rectè Panorm. ex communi sententiâ tam Canon starum, quam Legistarum, prout eum refert Felin. *in cap. 6, n. 23, sup. De conscri.* Idem tradit Panorm. *ad c. 1, num. 16, sup. De his, qui sunt à majori parte cap.* Ubi præterea addit, eum, qui interesse debebat, si per contemptum vocatus non sit, posse retractare quod se absente actum est, si tamen velit, *per text. in cap. Quod sicut 28, in pr. vers. si autem & in c. Bona memoria 36, in fine sup. De elect. & elect. pot.*

31 Cæterum hic quaeritur, An omnes patronos propter actum præsentationis convenire necesse sit? In qua quaestione explicandâ utitur Dd. hac distinctione, quemadmodum refert, & sequitur Andr. Butr. *ad c. 3, h. t.* ut si potestas præsentandi spectet ad plures patronos, tamquam ad colle-

gium, sive aliam universitatem, omnes convocandi sint, *c. Quia propter 42, §. 1. sup. De elect. alioqui præsentatio per absentes rescindi posset, d. l. 28, §. 1, & d. c. 36, in fine.* Sin verò ad plures, tamquam ad singulares personas pertineat, ut tunc nullâ opus sit convocacione, sed quilibet patronus sigillatim præsentare queat, *arg. text. in l. Perfundum 11, D. De servit. præd. rusti.* Vecum quoad posterius membrum subdubitat Panorm. *ad d. c. 3, num. 14,* magis tamen propendet, quòd & hoc posteriori casu patronos omnes convenire necesse sit; aliâ enim frustra diceretur, majorem: & accidere posset, ut absens causa esset alius sententia, *l. Item si unus 17, in §. fin. D. De recept. qui arbit.* Nihilominus posterius membrum, negatâ primùm consequentiâ, salvam perhæsit: nam non præsentis solum, sed & ignorantis, atque absentes, negligi possunt, *per text. in d. c. 3.* imò magis per hæc Juris regulam: Qui potest in vitis alienare, multò magis ignorantibus, & absentibus, *l. 26, D. De R. I.* Nec obstat, quòd unius fortè absentis præsentatio traheret alios in aliam sententiam: nam hoc obtinet, ubi res communi consilio, & consultatione dirimenda est; ut in arbitris, de quibus agit rexus *in d. l. 17, §. fin.* at in præsentando magna deliberatione patronorum opus non est, cum ea pendeat ab Episcopi institutione, qui æstimabit, an præsentatus institutione dignus sit.

Cæterum, quòd dicitur, præsentatum à majori parte patronorum præferendum, & institutum esse, duobus modis restringitur: uno, si scandalum timeatur; altero, si intra tempus legitimum præsentatio facta non fuerit: quibus casibus præsentatio pertinet ad Ordinarium, *per text. in d. cap. 7.* Quantum verò tempus illud sit, dixi suprâ ab initio, & latius suo loco explicabo.

In Cap. Quoniam 3. junctis c. Quia Clerici 6. cum c. seq. c. Cùm sæculum 13. c. De jure 16. c. Suggestum 20. & c. Præterea 13.

SUMMARIÆ.

1. Ius patronatus quibus modis constituitur.
2. Constituitur fundatione.
3. Constructione.
4. Quid si me in fundo meo quis construat Ecclesiam?
5. Quid si dominus feudi in fundo feudali?
6. Quid si Clericus ex fructibus beneficii sui?
7. Acquiritur & assignanti domum suam, in ea convertatur in Ecclesiam.
8. Præterea acquiritur dotatione.
9. Etiam doct collatâ Ecclesia antea consecrata.

10. Si plures dotem conferant, omnibus acquiritur.
11. An qui construxit teneatur & dotare?
12. An jus hoc acquiratur coacto dotare?
14. Semper tamen Episcopi consensu interveniente.
15. Legans vel donans simpliciter quid Ecclesia non dotata an hoc ipso efficiatur ejus patronus?
16. Quantum dotis nomine constituendum sit.
17. Jus patronatus antea constitutum qualiter ad alium transferatur.
18. Donari potest, etiam laico.
19. Item permutari cum alia re spirituali.
20. Vendi, locari ad longum tempus, in sepulchri cum universitate.
21. 23. Quid si in venditione universitatis nominatim fiat mentio hujus juris?
22. Feudo vendito, in quo constructa est Ecclesia, an transcat jus patronatus.
24. Universitate pignori obligata non transit.
25. Jus patronatus contra Ecclesiam liberam an prescribi possit?
26. An contra alium patronus?

CAP. 3, hujus tit. supra exposuimus nisi quod dicitur dispiciendum sit, quod ex eodem notant Dd. videlicet ex fundatione Ecclesie acquiri jus patronatus, quod satis indicat & ipse text. & explicatius habetur in cap. Nobis fuit 21, §. 1, in f. od. Ut autem res tota planior reddatur, non solum de fundatione, sed & de aliis modis acquirendi juris patronatus hic ex professo agemus.

Quare sciendum est, jus patronatus vel ab initio constitui, vel antea constitutum ad alium transmitti. Constituitur vel fundatione, vel constructione, vel dotacione: transmittitur in alium vel per viam contractus, vel per ultimam voluntatem. Atque de his singulis ex ordine pertractabimus; de prescriptione vero, an & qualiter jus patronatus per prescriptionem acquiratur, postremo subjiciemus.

Itaque fundacione constituitur sive inducitur jus patronatus, si fundus donetur vel relinquatur, ut in eo Ecclesia excitetur, d. cap. 25, §. 1, cap. 6, in pr. sup. De filiis presby. can. 4, xviii. qu. 1, Roch. Curt. ad Rubr. hujus tit. in verbis, Ecclesiam fund. num. 5. Verum hujus fundacionis acceptio vulgo vix frequentatur, cum omnes soleamus fundatores vocare, qui Ecclesiam, vel Monasterium extruxerunt; quod nec alienum est a jure nostro, per text. in cap. 3, in pr. sup. De

testam. in can. Pia mentis 26, cum can. seq. xvi. quast. 7.

Constructione vero inducitur jus patronatus, quando quis Ecclesiam consensu Episcopi extruxit, per text. in d. cap. 25, §. 1, & in can. Monasterium 33, ead. q. 7. Intellige expensis suis; nam ad fabros, aliosque operarios, qui constituta mercede operas suas locant, hæc constructio referri non debet. Addidi, ex consensu Episcopi; nam aliter Ecclesie ædificatio non permittitur, per text. in can. Nemo 9, de consecr. dist. 1, & Nov. 5, de Monachis c. 1.

De donatione dicam paulo infra, ubi aliquot quæstiones prius resolverimus, quarum hæc prima est, † Si me infcio in fundo meo constructuratur Ecclesia, mihi ne, an ædificatori acquiratur jus patronatus? Sunt, qui putant domino fundi acquiri, non constructori, eo quod in ædificatum solo cedat, l. Adeo 8 §. 10, D. De acquir. rer. dom. Sed id verum non est in Ecclesia, cum per hujus ædificationem auferretur domino invito, sive infcio fundi sui dominium, contra juris regulam: Id quod nostrum est, sine facto nostro ad alium transferri non potest, l. 11, D. De R. l. & l. Non debet 74, D. eod. Quare dominus fundi poterit hoc casu propria auctoritate Ecclesiam demoliri, vel occupare, text. elegans in l. Quædam admodum 29, §. 1, vers. aliud est D. Ad l. Aquil. in l. Sed si 27, in pr. D. De servit. præd. urb. juncto cap. 1, & cap. 2, §. 1, inf. De novi oper. nunt. licet Petrus Costalius ad d. §. 1, l. 29, secutus Alex. contra existimet, Ecclesiam scilicet in solo meo ædificatam propria auctoritate à me destrui non posse; sed magis velit, ut hac specie solum cedat ædificio, ob favorem religionis, per text. in l. Ossa 8, in pr. D. De relig. & sumpt. fun. Quam sententiam probare non auctim, cum pugnet cum d. §. 1, l. 29 & d. l. 27, in pr. neque religionis favor tantus esse debeat, ut præjudicium alteri adferat, d. cap. 1, & 2, inf. De novi op. nunt. Non obstat text. in d. l. 8, in pr. quo prohibetur dominus fundi ossa defuncti ab alio illata effodere sine decreto Pontificali, vel jussu Principis; quia id publicæ utilitatis causa receptum est, ne insepulta corpora jaceant, l. Sunt persona 43, D. De religiosis & sumptib. & fun.

Uno tantum casu alieno fundo Ecclesia recte imponitur, videl. fundo feudali ab ipso domino feudi. Nam, si domino feudi permittum est

alienare feudum invito vasallo in Ecclesiam, ut est text. in tit. 13, lib. 1, Feud. multo magis poterit Ecclesiam edificare in feudo à se vel majoribus suis concessio, cap. 53. De R. l. lib. 6. Ut tamen hoc casu æstimatio vasallo præstetur, vel aliud feudum æquivalens a domino: quod non æquæ admissum est in vasallo, tit. 9, §. un. lib. 2, Feud. Et nusl. 55, in pr. vers. Habito eod. sicut rectè explicat Baro Schenck, ad dict. tit. 13. Loquimur verò de Ecclesia nondum consecrata, aliud enim est in consecrata Ecclesia, quæ à domino fundi occupati, vel demoliti non potest, licet æstimatio fundi à constructore restituenda sit domino, per text. in can. 1. XIV. quæst. 6.

6 Secunda quæstio est, Si Parochus, vel alius Clericus ex redditibus beneficii sui Ecclesiam, vel Capellam edificavit, an ipsi acquiritur jus patronatus? Et magis est, jus patronatus Clerico quidem, dum superest, acquirit, post mortem verò ejus pertinere ad Ecclesiam suam, ex cujus redditibus Ecclesia, vel Capella constructa fuit: nam idem evenit in omnibus aliis juribus per Clericum acquisitis ex bonis beneficii sui, per text. in cap. fin. sup. De pecul. Cleric. in cap. Relatum 12, sup. De testament. Ut tamen nomine Ecclesiæ intelligatur successor defuncti, si hic exera collegium vixit, cæterùm, si de collegio fuerit, quales sunt Canonici cathedralis, vel collegiatæ Ecclesiæ, jus patronatus ad totum collegium spectet, juxta distinctionem d. cap. 12, in fine. Ubi verò Clericus de bonis patrimonialibus Ecclesiam, vel Capellam extruxit, dubium non est, quin non tantum sibi, sed & suis heredibus jus patronatus acquirat, can. 1, §. seq. xii q. 3. juncto can. fin. ead. quæst. 3, cap. 13. Et ibi. Dd. sup. De success. ab intest. Quibus consequens est, ut, si Clericus in proprio fundo Ecclesiam edificet ex redditibus suis, vivens quidem integrum jus patronatus habeat, post mortem autem suam partim ad Ecclesiam ratione sumptuum transferrat.

7 Tertia quæstio est, An, si quis domum suam assignaverit, ut ea in Ecclesiam convertatur, jus patronatus consequatur? Et rectè responderi solet, ut dicitur in d. Rub. hujus tit. num. 14 in verbis, Ecclesiam fundavit, quod sic, adhibitis tamen solemnitatibus d. cap. 9, de consecr. dist. 1. Ut hinc notandum sit, ex sola quidem fundatione, sive constructione jus patronatus acquiri, sed interim esse in pendentem, donec dos Ecclesiæ

ab ipso fundatore, vel constructore, vel etiam ab alio extraneo assignetur pro sustentandis ministris Ecclesiæ. Imò expressè jure cautum est, ne ante Ecclesiæ extruatur, quam dos ipsa assignata fuerit, d. cap. 9. aut saltem si constructa sit, ne absque constitutione dotis consecratur, text. est in cap. 8, inf. De consecr. Eccl. vel. alt.

Quod igitur ad dotationem attinet, per eam similiter acquiritur jus patronatus, c. 21. in pr. in verbis, vel dotavit, xvi q. 7, cap. 3, inf. De Eccl. adif. vel repar. Ut enim in matrimonio dos pro oneribus matrimonii sustentandis ex parte uxoris constituitur viro, l. 10, C. De jurè dot. ita & Ecclesiæ bona conferuntur sive assignanda sunt pro oneribus Ecclesiæ, puta pro exhibitione ministrorum, pro luminaribus, aliisque rebus necessariis, d. cap. 9, §. cap. 2, Nov. 67.

Atque hæc indubitata sunt in dote, quæ nondum consecrata Ecclesiæ constituitur; sed disputationis est de dote collata Ecclesiæ antea consecrata: sunt enim, qui existimant, dotando non acquiri jus patronatus, cum rei factæ servitus imponi non possit, l. Servitutes 14, §. fin. D. De servit. jus autem patronatus sit species servitutis, ex sententiâ Glos. Et aliorum hic ad cap. 3, Verùm contrarium rectius putat Innoc. ad Rub. h. tit. sub. num. 2, hac ratione ductus, quod sine adminiculo rerum temporalium non possit Ecclesiæ inserviri, can. Pastor 1. quæst. 3. ideoque satius sit, etiam post consecrationem Ecclesiæ, dotem constitui, ne Ecclesiasticum ministerium pereat: nam & idem admissum est in matrimonio, in quo etiam constante consensu potest, l. Si constante 9, C. De donat. ante nupt. §. est Et aliud vers. Sed primus Inst. De donat. Et hanc sententiam, quod ex tali dotatione jus patronatus acquiratur, communi calculo approbatam refert Roch. Curt. in d. Rub. in verb. Et dotavit, num. 4. Dum tamen antea Ecclesia dotata non fuit; siquidem ex posteriori dotatione nullum jus patronatus oriretur, ne præjudicaretur juri prioris dotatoris, cum quo alioquin in præsentando concurreret, & sic deterior fieret, ejus conditio, contra juris regulam l. Non debet 74, D. De R. l. Ita ex sententiâ Panor. Roch. Curt. d. loco. Non movet, quod de servitute dictum est; quia jus patronatus non est species servitutis, cum neque personalis sit, neque realis, sed jus quoddam, quod beneficio SS. Canonum

nonum in vicem ejusdem remunerationis patrono conceditur, quod naturali quadam ratione fit, cap. 7, in pr. sup. De testam. Et l. Sed & si lege 25, §. 11, D. De hered. pet. jus quasi spirituale live spirituali adnexum, c. 16, in h. tit. Et cap. 13, sup. De jud. quod non est absurdum acquiri, cap. 35, in. sup. De causa poss. & proprie.

10 Non tamen dubium est, si plures eodem tempore in dotatione concurrant, quin omnes simul in jus patronatus admittantur, etiam si unus plus, alter minus conferat, sicut ex Gloss. Et Innoc. tradit Panorm. ad rubr. h. tit. num. 63, (putat tamen Joan. Grod. ibidem num. 21, vocem ejus, qui plus contulit, majoris ponderis esse debere, quam qui minus; quod rationis est.) unum scilicet quilibet causam ejus habeat. Quod idem dicendum est, et si plures sint fundatores vel constructores, ob eandem rationem, sicut eleganter tradit Panorm. d. loco. Ubique tamen ea adhibenda moderatio, quam ex Joanne Grodo in pluribus dotationibus jam tradidimus.

11 Ubi rursus aliquot incidunt quaestiones. Prima est, An, si quis forte Ecclesiam construxit, teneatur eandem dotare? Ercertum est, teneri per text. in cap. Cuius sit 8, in. De consecr. Eccles. Et cap. 9, d. consecr. dist. 1. Exemplo patris, cujus officium est, dotare filiam, l. fin. C. De dotis promiss. Imò consecratis, qui construxit, tacite se obligasse ad constitutionem dotis, idque quadam necessariâ consequentiâ, si quidem Ecclesia absque ministeriis nulli usui esse potest, argum. l. Legatis 6, D. De alim. vel cib. leg. Et l. fin. §. un. D. De off. eius, cui mand. est iuris. Quare idem erit, & si sine dote Ecclesia jam consecrata fuit, propter eandem rationem, per text. in d. cap. 8, De consecr. Eccles. Quod si verò constructor ad dotandum idoneus non sit, tum in subsidium compelleretur Episcopus, qui consecravit, ad dotandam Ecclesiam ex bonis Ecclesiae suae, si id sine enormi laesione fieri potest: aut ex bonis patrimonii sui, si quod habet, secundum ea, quae tradit Panorm. ad d. cap. 8, Et facit text. in cap. 2, Et in cap. Cuius secundum supra De prob. Et dignit.

12 Altera quaestio est, quae ex priori descendit, An coactus dotare à iudice nihilominus acquirat sibi jus patronatus? Quod omnino negat Roch. Curt. ad Rubr. h. tit. in verb. Et d. dotari num. 7 sex rationibus motus, quarum haec potissima est: quod, sicut heres perdit Trebellianicam, si coactus adeat hereditatem, per text. in l. Nam quod 14, §. 4, Et in l. Si patroni 55, §. 3, D. Ad S. C. Trebell. ita & illic jus patronatus. Reliquas rationes, quia levi-

cula sunt, consultò omitto. Eandem sententiam sequitur Joannes Grod. ad Rubr. h. tit. numer. 32, cum seq. cum distinctione tamen, ut ibidem videre est. Mihi verò æquius, & humanius videtur, coactum non minus, quam volentem, acquirere jus patronatus. Tamen si enim coactus dotem contulit, non tamen coactus à principio se huic oneri subiecit, sed liberè. Jam verò constat, in dotatione, quae spontè facta est, donatorem non privari beneficio legis, ne ultra, quam facere potest, condemnatur, (relictis scilicet sibi alimentis) etiam si à iudice ad solvendum cogatur, l. Inter eos 19, §. un. D. De re jud. junct. l. 173, in pr. D. De R. l. Idque & in dote marito promissâ receptum est, l. Non tantum 20, cum l. 21, Et 22, in pr. D. De re jud. non igitur & in praesenti quaestione dotans beneficio juris patronatus privari debet. Non movet text. in d. §. 4, l. 14, Et in d. §. 3, l. 55, nam quod heres coactus adire hereditatem perdat Trebellianicam, & cetera commoda hereditaria, in odium heredis introductum est; cum indignum sit, ut is ex bonis defuncti aliquid percipiat, qui supremas defuncti preces destituit, vel contempsit, d. §. 3. Quod secus est in proposita quaestione; cum coactus ex praestatione dotis ius patronatus iam à principio sibi loco cuiusdam remunerationis additum rectè consequatur, Roch. de Curte loco sup. cit.

Succedit hic tertia quaestio, An ius patronatus ipso iure acquiratur; an verò etiam contestatione opus sit? Hanc quaestionem subtilissimè disputat Cael. Lambert. De iure patron. lib. 1, in 2, quast. princ. arc. 4, p. 1, ubi concludit, ex communi Dd. opinione, ipso iure acquiri, dummodò expressè non remissum sit; probat text. expressus in c. Significavit 41, in pr. sup. De testib. in cap. Nobis fuit 25, in h. tit. can. Piamensis 26, Et can. Veronensis 31, xxi. quast. 7 vel Ecclesia ex rebus simpliciter donatis, vel legatis fundata, sive constructa sit, & c. ut seq. quast. contrariâ huic communi sententiâ. Vide d. loco apud Cael. Lambert. quae cum soluta facillima sint, non attinet huc referre.

Observandum tamen, ut iuri patronatus locus sit, quod in fundatione, constructione, & dotatione intervenire debeat consensus Episcopi, per text. in d. cap. 25, Et ubi d. in h. tit. in d. can. 9, de consecr. dist. 1, Eius nempe meritò est dispicere, quo loco, & quomodo Ecclesia construatur: an etiam dos assignata sufficiens sit; item an qui dotat in patronum admitti debeat, d.

- d. can. 9. Et in hac sententia est Roch. Curt. ad rubr. hoc tit. in verbis. pro eo, quod de diocessani consensu.*
- 15 Quarta questio est, An, si quis simpliciter aliquid Ecclesie non dotatae donet, vel leger, hoc ipso efficiatur patronus ejus? Et quidem Panorm. hic ad cap. 3. num. 10 existimat, non effici. Eiusdem sententia sunt Innoc. Joan. Andr. & Card. Flor. quos refert Roch. Curt. *sup. d. loco, in verbis, & dosavit, num. 9. & recte;* verum iudicio aliorum ex verbis *donet, leget, male iaserunt simpliciter.* Si enim statim consecutus Episcopi accedat, dos intelligitur, *per text. in d. can. 26. xv. quest. 7. nam ex intervallo nulla conditio, nullum onus adjici potest, propter jus jam quæsitum donatario, c. 3. §. fin. inf. De censib. & l. fin. D. De pactis.* Licet aliud sit in legato, quod quovis tempore à testatore revocari potest, *tot. ist. D. De adim. leg. eique multò magis conditio adjici, ut scilicet in dorem Ecclesie convertatur: accedente nimirum consensu Episcopi.* Quæ eadem obtinent in Capellis, cum non minus ex fundatione, constructione, & dotatione Capellæ, quàm Ecclesie, jus patronatus oriatur, sicut docet Cæsar. Lambert. *in tr. De jure patron. lib. 1. art. 6. §. 11. q. princ. in 1. parte.*
- 16 Cæterum quæritur Dd. quantum dotis nomine constituendum sit? Et rectè censet Gl (quam & singulariter commendat Panorm. ad cap. 3. num. 4. De Eccles. adif.) ad d. can. 30. xvi. quest. 7. tantum, quantum sufficit ministrorum exhibitioni, & luminarium; nec enim propter rem modicam induci debet jus patronatus, *per text. in d. can. 9. de consecr. dist. 1. alias Ecclesiasticum ministerium expediri non possit, cap. Proposuit 6. sup. De filiis presby. Hoc tamen observato, ut, si Ecclesia sit collegiata, dos constituatur secundum numerum Clericorum collegarum, & qualitatem collegii: si non, cujusmodi sunt ut plurimum parochiales Ecclesie, tanta, quæ ut minimum sufficiat uni presbytero exhibendo cum ministro, cum presbyter solus divina officia peragere non possit, d. c. 6. & tradit Panorm. ad c. 8. inf. De consecr. Eccles. Atque hæc de modis constituendi vel inducendi juris patronatus, (de præscriptione infra commodius agemus,) quibus conjunge, quæ habet Concil. Trident. Sess. 4. cap. 12. de reform. & Sess. 25. cap. 19. de reform.*
- 17 Nunc breviter videamus, quibus modis jus patronatus antea constitutum in alios transferatur. Et quidem supra in præ horum cap. monuimus, id duplici vi fieri: aut per contractum, aut per ultimam voluntatem; non tamen per quemlibet contractum, sed tantum ex causa donationis, permutationis, venditionis, vel locationis cum universitate.
- Quòd enim donari possit jus patronatus, etiam laico, probat text. in c. Illud 8. & c. Ex insinuatione inf. hoc tit. ita tamen, ut, si laico donatum sit, consensus Episcopi accedat; si verò Ecclesie, vel alteri religioso loco, Episcopi consensu opus non sit, c. un. in præ eod. tit. in 6. & d. c. 8. Panorm. post Hostien. & alios ad d. cap. 8. num. 4. cum seqq. & est recepta Dd. opinio, ut testatur Roch. Curt. ad Rubr. h. tit. in verbis, ipse velus, num. 31. Idem autem in donatione facta laico requiritur consensus Episcopi, ut scilicet is cognoscat, an expediat Ecclesie mutari patronum: possit enim in eum transferri jus patronatus, quem non expediret Ecclesie habere, veluti in tyrannum, aut potentiorum; & sic Ecclesie conditio deterior redderetur. Panorm. jam d. loco: item fieri, ut & esset venditio, quæ in jure patronatus est prohibita, cap. De jure inf. ad, nisi cum universitate, ut inf. dicitur.
- Quòd verò ex causa permutationis in alium possit transferri jus patronatus, constat ex can. Nominati 40. xvi. quest. 7. quem can. ad confirmandam hanc sententiam inducunt Glos. ad cap. 13. inf. eod. & Innoc. ad Rub. hoc tit. num. 4. circa fin. & Hostien. in Summa eiusdem tit. §. qualiter trans. ita tamen, ut hæc permutatio fiat cum alia re spirituali, veluti cum alio jure patronatus, vel jure decimarum: nam jurium spiritualium inter se permixta est permutatio, cap. Ad questiones 6. §. fin. sup. De rer. permut. & c. un. eod. tit. in 6. non verò rei spiritualis cum temporalis, c. fin. sup. d. 1. & c. Super eo 7. sup. De transact. quia spiritualia nullam æstimationem recipiunt, l. 9. in fine D. De divis. rer. Et licet jus patronatus merè spirituale non sit, sed adnexum spirituali, idem tamen de eo, quod de spirituali iudicium est, cap. Quia Clerici 6. inf. hoc tit. & cap. 3. sup. De jud. Quòd venditio, locatio (ad longum tempus scilicet) & infœdatio juris patronatus cum universitate licita sit, probat text. in c. Ex literis 7. & in d. cap. 13. inf. h. tit. Nominem autem universitatis veniunt hereditas, bonorum possessio, l. Item veniunt 10. §. non solum 10. D. De hered. per. & l. 1. §. un. D. Quorum bon. item civitas, pagus, castrum, & similia, §. 6. Inst. De rer. divis. & cap. Cum Bertoldus 18. in præ sup. De sent. & rejud. Sola enim vendi aut alienari prohibita, si, ut hic, accedant, per universitatem non absurdè transferuntur, per text. in l. Quædam 62. D. De acquir. rer. dom. & l. In modicis 24. D. De contrah. empi. juncto c. 42. De R. l. lib. 6.

21 Sed hęc quęstionis est, cum jus patronatus per se vendi non possit, cap. 16, hoc tit. an, si in venditione universitatis nominatim ejus mentio fiat, transeat? Quam quęstionem prolixę disputat Roch. de Curte, ad Rub. hoc tit. in verbis, ipse velis, num. 46, cum aliquot seqq. & tandem videtur acquiescere in hac distinctione Panorm. ut, si dicatur, *Vendo pagum, & jus patronatus*, illud, tamquam æque principaliter ex eorum sententia cum pago veniens, non transeat, d. cap. 16, contra, Si vendo pagum cum jure patronatus: quasi per quamdam consequentiam sive accessioem, quam denotat dictio *cum*. Verum hęc distinctio nudis verbis nititur, non rei veritate, siquidem in jure hæc distinctioes, & cum, eodem sensu accipiuntur, per text. a. pertum in l. Si quis 7, D. De usufr. accres. in l. Illi cum illo 40, D. De usu, & usufr. leg. & c. in l. Triplex 142, D. De verb. sign. Ideoque magis existimarem, utroque distinctionis membro jus patronatus recte transire cum universitate, quasi declarationis causã juris patronatus expressio sive adjectio facta sit; cum taceret ipsi universitati insit. Certi autem juris est, per declarationem nihil novi ad jici rei, de qua agitur, l. Heredes 21, §. 1, D. Qui testam. fac. poss. etiam in rebus spiritualibus, cap. 4, sup. De elect. & tradit. Navarr. in Man. cap. 23, num. 100, circumd.

22 Ceterum majoris controversiæ est, An, si tantum unus fundus vendatur, in quo Ecclesia constructa est, etiam jus patronatus ejusdem Ecclesię transferatur cum ipso fundo? Quod negant communiter Dd. teste Panorm. ad d. cap. 13, inf. eod. quia fundus non sit res universalis. Sed contraria opinio verior videtur, quam sequitur Joan. Grod. ad c. 7, inf. eod. numer. 35, & probat text. in l. Si mercedem 53, §. 1, D. De actionib. empti & vend. Negari enim non potest, quin & in solo fundo jus patronatus accessorie veniat; tum etiam quod & fundus rei universalis nomine contineatur, ut est text. in l. Ceterum fundus 10, D. De legat. 2,

23 Quod autem supra dictum est, per locationem universitatis transire jus patronatus, restrinximus scilicet ad locationem longi temporis, id est, decem aut plurium annorum, per text. in d. cap. 7, quod nimirum per locationem tanti temporis transeat utile dominium in conductorem, l. 1, §. 3 D. De superfic. junctã l. fin. C. De præscr. longi temp. ergo simul jus patronatus. Similiter accidit in fundo, c. 13, inf. eod. junctõ tit. 8, in pr. vers. Rei autem lib. 2, de Fens. unde idem erit & in rebus dotalibus, propter

l. Dotem 30, C. De jure dot. & in §. 1, Inst. Quib. alien. licet vel non.

Quare secus est in creditore, cui universitas pignoris nomine obligata est, per text. in d. c. 18, sup. De sent. & rejud. nam non solum in illum non transit utile dominium, sed ne quidem ullum commodum rei pignoratæ, l. 1, & l. 2, C. De pig. act. In quo distinguendum est jus pignoris à contractu venditionis, qui initus est cum pacto retrovendendi: nam, cum antequam redimatur, rei emptæ dominium maneat penes emptorem, l. 2, C. De pign. inter empt. & vend. dubium non est, quin & jus patronatus, secundum ea, quę jam dicta sunt.

Superest ut de præscriptione agamus, quatenus per eam acquiratur jus patronatus. In quo duplex inspectio adhibenda est: una circa Ecclesiam liberam, altera circa patronatum. De priorè magna inter Dd. controversia est, ut latissimè videre est apud Cæs. Lambert. in tract. De jure patron. lib. 1, quæst. 10, princ. art. 5, in 1, p. & Bald. de præscript. in 1. p. 5 princ. quæst. 9, Verum receptior opinio est, jus patronatus contra Ecclesiam liberam præscribi non posse, ut tradit Covarr. 2. par. Relect. §. 10, num. 2, in cap. Possessor 2, De R. l. lib. 6, idque in laico planum ostendere nititur Panorm. in cap. Querelam 4, num. 9, sup. De elect. hoc argumento, ut ipse loquitur, invincibili. Certum est, inquit, quod laicus non potest possidere jus spirituale; ergo nec præscribere, cap. Causam 7, sup. De præscript. Idem verò judicium est de adnexo spirituali, quod de spirituali, cap. Quando 3, sup. De jud. cap. Præterea 9, sup. De transact. & d. cap. 10, inf. hoc tit. Neque obstat subicit Panorm. quod ius patronatus à laico quoque possideatur: nam id fit ex causa foundationis, constructionis, vel dotationis; ut scilicet eò facilius laici inducantur ad fundandam, &c. Ecclesiam, quod certè beneficium ad alias personas transferri non debet, quàm quę fundarunt, construxerunt, & c. cap. 9, inf. De priv. Verum huic rationi obstant textus in d. cap. 24, & in cap. 13, De elect. lib. 6, quibus contrarium docetur: & convincit aperta ratio hæc, quod ea, quę privilegio acquiruntur, possint etiam præscriptione acquiri saltem immemoriali, per text. in cap. Super quibusdam 26, vers. præterea inf. De verb. signif. & in l. 3, §. 4, D. De aqua quotid. nemo autem negat, quin ius patronatus beneficio S. Pontif. laico competere possit, arg. c. 22, dist. 63, junctõ c. 2, §. 1, De præben. & dig. lib. 6, ergo & præscriptione immemoriali, d. cap. 26, Quo fit, ut contraria opinio de in-

de jure verior sit, quam & confirmat idem Covarr. *sup. alleg. loco, Conc. Trident. Sess. 23, cap. 9, in decreto de reform.* dummodò ea præscriptio sit immemorialis *d. cap. 24, sup. de elect.* nam in hujusmodi præscriptione tituli probatio non exigitur, sed præsumitur, *c. 1, De præscript. lib. 6, §. 4, l. 3.* Nec movet supra dicta ratio Panorm. nam fallum est, laicum possessionis juris patronatus incapacem esse, *per text. in cap. 24 inf. hoc tit. & in c. un. eod. in 6.* Deinde, cum in immemoriali præscriptione titulus præsumatur, ut jam dictum est, is profectò necessariò constabit vel ex fundatione, vel constructione, vel dotatione.

26 Quo verò ad alteram speciem de Ecclesia patronata, ad passim in eam sententiam descendunt, quòd hoc jus contra alterum patronum

præscribi possit, ut testatur Covarr. *sup. d. loco, vers. hæc autem ratio, & Bald. d. quasi 9, num. 3.* Non tamen hanc præscriptionem immemorialem esse oportet, sed saltem decem vel 20. annorum; uti fit in aliis juriibus incorporalibus acquirendis, in quibus sufficit, sciente adversario, longo tempore possedisse, *l. 10, §. un. D. Si servitus vindic. §. l. 1, C. De servit. & aqua.* Idque contra laicum patronum, locus contra Clericum, qui ratione beneficii, vel Ecclesie sue habet jus patronatus; nam in eo præscribendo opus esset quadraginta annis, ut in aliis juriibus Ecclesiasticis, *c. 4, & 6, sup. De præscript.* Postremò quibus modis jus patronatus per ultimam voluntatem, vel ab intestato ad hæredes, sive ad legatarios perveniat, vide quæ dixi paulò antè hic, & ad c. 1, *sup. eod.*

In Cap. Nobis 25.

SUMMARI A.

1. Presentatio à patrono intra quod tempus faciendâ.
2. Tempus illud quando currere incipiat.
3. Presentatio ad beneficium non vacans non rectè fit.
4. In Ecclesia conventuali patrono electio non competit.
5. Electione tamen peractâ, rectè ejus ad sensus petitur.
6. An & patroni laici.
7. Patrono locus honoratior & alimenta præstanda.
8. Patronus extra casum inopia an aliquid petere possit.
9. An pecuniam recipere pro presentatione.
10. Rectè providet Ecclesia patronatâ, ne bona ejus dilapidentur.

TRia hoc Cap. præcipuè continentur: primum, quòd ex constructione Ecclesie cum consensu Episcopi facta acquiratur construenti jus patronatus. Alterum est, quòd in Ecclesia conventuali (qualis est Cathedralis, & Collegiata, item Monasterium) patrono jus eligendi non competat, licet electione à collegio peractâ honestè ejus ad sensus petatur. Tertium est, quòd patrono in processione honor præ aliis deferatur; & si ad inopiam redigatur, modèstè ipsi ab Ecclesia succurratur.

Primum aded obtinet, ut presentatio à non patrono facta ipso jure nulla sit, *can. Decernimus 32, XVI. quasi. 7, c. Ex inscriptione 14, sup. h. tit. & c. 18, §. 1*

sup. De sent. & rejud. ubi laic. Panorm. num. 13, & Felia. num. 8, cum seqq. Hæc autem presentatio, si patronus Clericus sit, intra sex menses; si laicus, intra quatuor fieri debet, *per text. in c. un. hoc nos. 1, lib. 6,* quo sensu accipiendâ sunt capitula hujus tit. in quibus aliquando sex menses, aliquando quatuor patroni præstuntur, *ut in c. 3, 22, & 27, alioqui decurso hoc tempore, aut patronorum contentione extracto, ad Episcopum devolvitur collatio Ecclesie, sive beneficii, jam dictis juriibus & c. Si verò 12, sup. eod.*

Currit autem hoc tempus presentationis à tempore vacationis Ecclesie sive beneficii, *d. c. 22 hoc tit. & c. 2, sup. De suppl. negl. Prælat.* Idè magis putato à tempore notitiæ, ne fortè propter justam ignorantiam patronus à jure suo excludatur, *cap. 5, §. fin. sup. De concess. præb. & c. 3, sup. De suppl. negl. Prælat.* Diversitatis verò ratio inter laicum & Clericum hæc est; quòd, cum laico plures personæ (unam scilicet post alteram accumulando) presentare permittitur, *c. Cum autem 24, & c. Pastoralis 29 in fine inf. eod.* ejus presentatio jure meliori ad minus tempus restringi possit; ut qui in uno relevatur, in altero minus commodum sentiat, *arg. l. Eum qui 30 in pr. D. De jurejur.* Clerico verò, cui uni tantum à se presentato adherere necesse est, *d. c. 24, & d. c. 29,* (ne scilicet inconstantia arguatur, quæ in Clerico turpissima est) merito longius tempus indulgetur.

Observandum tamen, quòd, sicut beneficium ante,